

Vad säger WCAG om kognition?

Stefan Johansson och Anita Hildén

stefan.johansson@funkanu.se

leknyttan@gmail.com

Funka Nu.

Så här säger W3C-konsortiet:

[Web Content Accessibility Guidelines \(WCAG\) 2.0](#) innehåller ett stort antal rekommendationer för att göra webbinnehåll mer tillgängligt.

Genom att följa dessa rekommendationer görs innehållet tillgängligt för en bredare skara människor med olika typer av funktionsnedsättningar såsom synnedsättningar, hörselnedsättning, inlärningssvårigheter, kognitiva funktionsnedsättningar, begränsad rörlighet, talsvårigheter, ljuskänslighet och kombinationer av dessa.

Genom att följa dessa riktlinjer kommer ditt webbinnehåll för det mesta även att bli mer användbart för alla användare.

Så här säger Sverige

Generellt

- Vi har en [strategi för genomförande av funktionshinderpolitiken](#)
- Vi följer WCAG, som alla goda medlemsstater i EU. Vi ska [uppfylla nivå AA](#)
- [Vägledning för webbutveckling](#)
- [Förordning om de statliga myndigheternas ansvar för genomförandet av handikappolitiken \[2001:526\]](#)

Språk

- [Språklagen](#)
- [Myndigheternas skrivregler](#)
- [Klarspråksarbete](#) - [Klarspråkstestet](#)

Så här jobbar Funka

Har tagit fram egna kontrollpunkter för

- Teknik (bygger mycket på WCAG)
- Pedagogik (Utgår från en slags andemening i WCAG)
- Språk (Utgår både från WCAG och svenska skrivregler och egna principer för att skriva begripligt)

Exempel

Logik och begriplighet

P3. Logik

	Godkänd	Behöver förbättras	Underkänd	Inte aktuell/ Ej bedömd
a) Utformning och placering av objekt hjälper användaren att tillgodogöra sig innehållet	✓	!	✗	—
b) Olika tjänster/avdelningar på webbplatsen är sinsemellan konsekventa i sin interaktion med användaren	✓	!	✗	—
c) När användaren upplever sig göra samma sak blir resultatet också detsamma	✓	!	✗	—
d) Länkar som leder till samma sida bör heta samma sak	✓	!		—
e) Begripligheten av instruktioner och hänvisningar är inte beroende av användarens förmåga att se och höra	✓	!	✗	—

P4. Begriplighet

a) Det går intuitivt att förstå hur man navigerar på webbplatsen	✓	!	✗	—
b) Uppdateringar och ändringar av innehåll sker så långt som möjligt efter den plats där användaren befinner sig när uppdateringen/ändringen initierats	✓	!	✗	—

Så vad säger WCAG om kognition?

Nivåerna i WCAG

- WCAG 2.0 är indelad i tre nivåer A, AA och AAA.
- AAA är den högsta nivån av tillgänglighet
- Offentlig sektor uppmanas försöka uppfylla AA

WCAGs grundprinciper

1 Möjlig att uppfatta

2 Hanterbar

3 Begriplig

4 Robust

Vi har plockat ut några punkter i WCAG som säger något om kognition och språk...

”Möjlig att uppfatta” innebär i detta sammanhang alltid att allt ska finnas som text

Riktlinje 1.1 Textalternativ: Tillhandahåll alternativ i form av text till allt icke-textbaserat innehåll så att det kan konverteras till format som användarna behöver, till exempel stor stil, punktskrift, tal, symboler eller enklare språk.

Nivå A - Riktlinje 1.1 Textalternativ: Tillhandahåll alternativ i form av text till allt icke-textbaserat innehåll så att det kan konverteras till format som användarna behöver, till exempel stor stil, punktskrift, tal, symboler eller enklare språk.

1.1.1 Innehåll som inte är text: Allt innehåll som inte är text, som presenteras för användaren har ett textalternativ med samma syfte, utom i de situationer som anges nedan

WCAG utgår från att innehåll är text. Sedan finns icke-text. Alltså bilder, filmer, ljud... All icke-text måste kompletteras med text.

Kravet är viktigt för dem som tolkar webbinnehåll via hjälpmedel. Till exempel hjälpmedel som omvandlar text till tal.

Men det finns inget omvänt krav. För den som tycker att icke-text är mer tillgängligt än text så borde det gå att ställa krav på att text kompletteras med bilder, filmer, ljud...

Riktlinje 3.1 Läsbart: Gör textinnehåll läsbart och begripligt.

Nivå A - Riktlinje 3.1 Läsbarhet: Gör textinnehåll läsbar och begripligt

3.1.1 Sidans språk: Det huvudsakliga mänskliga språket på varje webbsida kan tydliggöras automatiskt.

I html betyder det här att man ska ha så kallade lang-koder så att webbläsare och hjälpmedel automatiskt ska kunna använda rätt språk.

Nivå AA - Riktlinje 3.1 Läsbarhet: Gör textinnehåll läsbar och begripligt

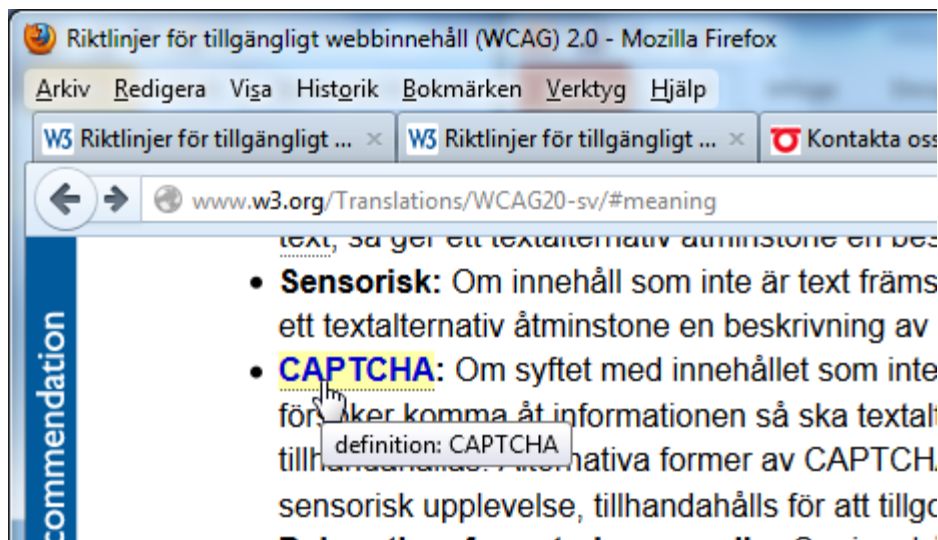
3.1.2 Språk för del av sida: Det mänskliga språket för varje avsnitt eller fras i innehållet kan automatiskt tydliggöras utom för egennamn, tekniska termer, ord av obestämbarhet och ord eller fraser som blivit en naturlig del av språket i den omgivande texten. (Nivå AA)

I html betyder det här att man ska ha så kallade lang-koder även när en och samma text innehåller olika språk. Så att webbläsare och hjälpmedel automatiskt ska kunna byta till rätt språk i en löpande text.

Nivå AAA - Riktlinje 3.1 Läsbart: Gör textinnehåll läsbart och begripligt

3.1.3 Ovanliga ord: Det finns en metod/funktion som visar specifika definitioner av ord och fraser som används på ett ovanligt eller begränsat sätt. Detta gäller även bildspråk och jargong.

3.1.4 Förkortningar: Det finns en metod/funktion som visar hela ordet/orden eller betydelsen av förkortningar.

Ovanliga ord och förkortningar

Bilden visar vad WCAG menar med "metod/funktion". I det här fallet indikerar en prickad linje under ett ord att man kan peka på ordet och få upp en förklaring. Innehållet i förklaringen har WCAG inga synpunkter på.

Nivå AAA - Riktlinje 3.1 Läsbarhet: Gör textinnehåll läsbar och begripligt

3.1.5 Läsförmåga: När text kräver högre läsförmåga än högstadienivå efter att man avlägsnat egennamn och titlar, så finns det kompletterande innehåll eller en version som inte kräver högre läsförmåga än högstadienivå.

Observera att kravet på läsförmåga ligger på AAA, som i praktiken ingen har som krav att uppfylla. Nivå A och AA säger inget om läsförmåga.

Om man vill beakta detta krav ska man enligt WCAG inte bearbeta den ursprungliga texten. Man ska istället ta fram ett "kompletterande innehåll". Det kan betyda att man gör en text till som är enklare än text nummer 1. Men i praktiken orkar få med att ta fram och underhålla dubbla versioner av information.

”Kompletterande innehåll” enligt WCAG

WCAG förklarar kompletterande innehåll så här:

Ytterligare innehåll som illustrerar eller förtydligar det huvudsakliga innehållet.

- Exempel 1: En ljudversion av en webbsida.
- Exempel 2: En illustration av en komplicerad process.
- Exempel 3: ett stycke som sammanfattar de viktigaste resultaten samt rekommendationerna från en forskningsstudie.

Nivå AAA - Riktlinje 3.1 Läsbart: Gör textinnehåll läsbart och begripligt

3.1.6 Uttal: Det finns en metod/funktion som anger hur ord uttalas, när betydelsen av ordet, i sitt sammanhang, är tvetydigt om man inte vet hur det uttalas.

Riktlinje 3.2 Förutsägbart: Säkerställ att webbsidor presenteras och fungerar på ett förutsägbart sätt.

Nivå A - Riktlinje 3.2 Förutsägbart: Säkerställ att webbsidor presenteras och fungerar på ett förutsägbart sätt

3.2.1 Vid fokus: Att en komponent får fokus leder inte till en förändring av sammanhanget.

3.2.2 Vid inmatning: Att ändra inställningarna för en komponent i ett användargränssnitt orsakar inte automatiskt en förändring av sammanhanget, om inte användaren förvarnats om detta innan komponenten används.

X

Exempel in här

Funka Nu.

Nivå AA - Riktlinje 3.2 Förutsägbart: Säkerställ att webbsidor presenteras och fungerar på ett förutsägbart sätt

3.2.3 Konsekvent navigering: Navigeringsmetoder/funktioner som upprepas på flera webbsidor inom en uppsättning av webbsidor presenteras i samma inbördes ordning varje gång de upprepas, om inte användaren initierar en ändring.

3.2.4 Konsekvent identifiering: Komponenter som har samma funktionalitet inom en uppsättning av webbsidor identifieras konsekvent.

X

Exempel in här

Funka Nu.

Nivå AAA - Riktlinje 3.2 Förutsägbart: Säkerställ att webbsidor presenteras och fungerar på ett förutsägbart sätt

3.2.5 Förändring på begäran: Förändring av sammanhang initieras enbart på användarens begäran eller så finns en metod/funktion för att stänga av sådana förändringar.

X

Exempel in här

Funka Nu.

Riktlinje 3.3 Inmatningsstöd: Hjälp användare att undvika misstag och rätta till misstag.

Nivå A -Riktlinje 3.3 Inmatningsstöd: Hjälp användare att undvika misstag och rätta till misstag

3.3.1 Identifiering av fel: Om ett inmatningsfel upptäcks automatiskt så ska det som är fel markeras och felet beskrivas för användaren med text.

3.3.2 Ledtexter/etiketter eller instruktioner: Det finns Ledtexter/etiketter eller instruktioner när innehåll kräver inmatning från användaren.

Länk till webbritlinjerna

Exempel in här

Funka Nu.

Nivå AA -Riktlinje 3.3 Inmatningsstöd: Hjälp användare att undvika misstag och rätta till misstag

3.3.3 Förslag vid felhantering: Om ett inmatningsfel upptäcks automatiskt och det finns kända korrigeringsförslag så ges förslagen till användaren, utom om det skulle äventyra säkerheten eller syftet med innehållet.

3.3.4 Förebyggande av fel (juridiskt, ekonomiskt, data): För webbsidor som leder till att användare ingår rättsliga åtaganden eller utför ekonomiska transaktioner, eller som ändrar eller raderar användarstyrd data i datalagringsystem eller tar emot användarens provsvar, så ska minst en av följande punkter gälla: (Nivå AA)

- Möjlig att ångra: Åtgärder kan ångras.
- Kontrollerad: Data som matats in av användaren kontrolleras, och om inmatningsfel hittas ges användaren möjlighet att rätta till dem.
- ~~Bekräftad: Det finns en metod/funktion för att förhandsgranska, bekräfta och~~
X rätta till information innan åtgärden slutförs.

Exempel in här

Funka Nu.

Nivå AAA - Nivå A -Riktlinje 3.3 Inmatningsstöd: Hjälp användare att undvika misstag och rätta till misstag

3.3.5 Hjälp: Det finns sammanhangsberoende hjälp.

X

Exempel in här

Funka Nu.